

การรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ Perception of Surin Provincial Identity Fabric Patterns

คนารัตน์ เมฆแสน^{1*} นนทรี ธงชัย¹ กิตติพงศ์ บุญญะวัตติพงษ์¹ พิมพ์อำไพ จันทน์แจ่ม² รณาวรรณ สุขแสง³
และ นาทยา โสนทอง³

Kanarat Mekkasen^{1*}, Nontharee Thongchai¹, Kittipoch Boonyawatiphong¹, Pimampai Csauncaeam²,
Ranawan Suksawaeng³, and Nattaya Sanonthong³

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹

โรงพยาบาลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์²

นักวิชาการอิสระ³

Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University¹

Sangkha Hospital, Sangkha District, Surin Province²

Independent Scholar³

*Corresponding author, e-mail: gunkanarat@gmail.com

วันที่รับบทความ: 7 สิงหาคม 2566; วันแก้ไขบทความ: 7 ธันวาคม 2566; วันตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จึงได้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ และ 2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ระดับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การรับรู้ ลายผ้าอัตลักษณ์ จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The purposes of this research were 1. to study the perception of Surin provincial identity fabric patterns and 2. to study the promotion of people's perception of Surin provincial identity fabric patterns. The sample group consisted of 400 people from Surin province who were selected by convenient random sampling. The tools used in this research were questionnaires. Data were analyzed using descriptive statistics, frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results revealed that the mean of perception of Surin provincial identity fabric patterns at

the overall level was moderate. And the mean of the promotion of people's perception of Surin provincial identity fabric patterns at the overall level was moderate.

Keywords: Perception, Identity Fabric Patterns, Surin Province

บทนำ

จังหวัดสุรินทร์ได้ประกาศลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่นของคนสุรินทร์ ประกอบด้วย มรดกภูมิปัญญา วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ดังนี้ 1) ลายโฮล 2) ลายอัมปรม 3) ลายสมอ หรือสเมอ หรือชเมอ 4) ลายอันลุ่มซิม หรืออันลุนซิม หรืออันลุมซิม 5) ลายละเบิก 6) ลายสาคุ และ 7) ลายทางกระรอก หรือกะเนียว (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, 2565) (ดังภาพที่ 1) ทั้งนี้เพื่อสร้างการรับรู้ความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงการสร้างอาชีพรายได้และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์, 2565) ซึ่ง ในงานวิจัยของเสาวนิตย์ กาญจนรัตน์ (2560 : 36 – 37, 42) ได้กล่าวถึง การรับรู้ (Perception) มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้สัมผัสและมีการแปลความหมายหรือตีความโดยใช้ประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านสุนทรีย์ ได้แก่ สี เส้น รูปร่าง ความปรามิตรี ความสวยงาม และความแปลกใหม่ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ความคุ้มค่าด้านราคา การเป็นของฝาก และผลงานมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ ได้แก่ ภาพสัตว์มงคล ผลงานแสดงถึงความเชื่อเฉพาะกลุ่ม และคุณค่าทางจิตใจเมื่อได้ครอบครอง สำหรับกระบวนการรับรู้ในงานวิจัยของ ธนา สวัสดิ์ (2561 : 57) พบว่า มืองค์ประกอบดังนี้ การมีสิ่งเร้า เช่น สถานการณ์ เหตุการณ์ หรือสิ่งของ เป็นต้น การมีประสาทสัมผัส ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การมีประสบการณ์ในความรู้เดิมของสิ่งที่ได้สัมผัส และการแปลความหมายของสิ่งนั้น จะเห็นว่าการสร้างการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ เป็นกระบวนการและจะต้องมีการส่งเสริมการรับรู้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามด้วยกระบวนการสร้างการรับรู้มีความจำเป็นต้องให้ผู้รับสารได้ทราบและสัมผัสกับสิ่งเร้า ซึ่งเป็นการดูลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 7 ลายด้วยตาเปล่าก่อน ไม่ว่าจะเป็นการดูที่ลวดลาย ความหมาย ความสวยงาม หรือคุณค่าของลวดลาย เป็นต้น เมื่อได้สัมผัสกับสิ่งเร้าแล้วจึงจะสามารถไปสู่กระบวนการมีประสบการณ์และแปลความหมายต่อไปได้ โดยการวัดการรับรู้จำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรับรู้ นั้น นอกจากนี้แนวทางส่งเสริมให้เกิดกระบวนการรับรู้จำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ดังงานวิจัยของ กษิรา ภิวศ์กูร (2562 : 4) ได้ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ของศิลปินเพื่อไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ลวดลาย กรรมวิธีการผลิตวัสดุที่ใช้ แนวคิดการสร้างงาน รูปแบบ และองค์ประกอบของลวดลายที่ใช้ การใช้สี ลักษณะเด่น ความหมายของลวดลายต่าง ๆ และแนวคิดของชุมชน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังทำความเข้าใจกับผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการประกาศลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2565 และมุ่งหวังให้ประชาชนชาวสุรินทร์ได้รับรู้ว่า นอกจากสุรินทร์จะมีชื่อเสียงด้าน ผ้าไหม แล้ว ยังมีความเป็นอัตลักษณ์ที่มีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของประชาชนจังหวัดสุรินทร์ต่อไป

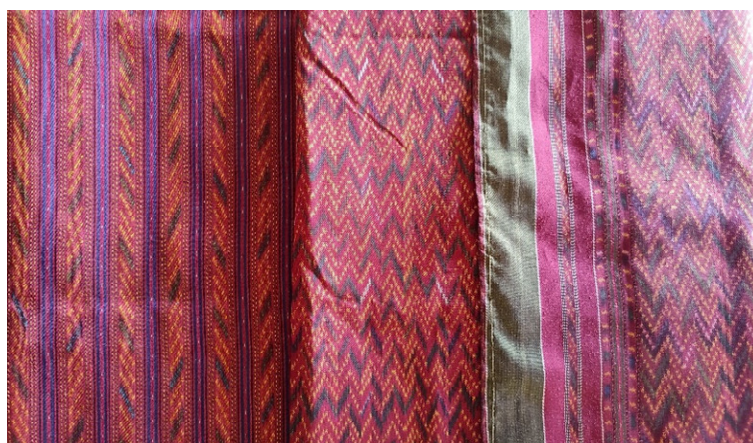
ภาพที่ 1 ลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์
ที่มา: สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์ (2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

โดย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ (2565 : 11, 40, 55, 59, 65, 68, 73) เครือจิต ศรีบุญนาถ และคณะ (2540) และได้สัมภาษณ์ช่างทอ ดังนี้ เกษรา นุชาญรัมย์ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2566) ประไพ สุขศรี (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2566) นงเยาว์ ทรงวิชา (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2566) ได้อธิบายลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ดังภาพที่ 2 - 8

ภาพที่ 2 ลายโกล
ที่มา: รณาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 2 ลายโกลมีลักษณะเป็นลายใบไม้ ซึ่งเกิดจากการมัดหมี่เส้นพุ่งและมีกระบวนการย้อมสีให้เกิดสีสันทและลวดลายก่อนนำมาทอ เส้นพุ่งสีให้ได้ดีที่ต้องการ คือ สีแดงจากครั่ง สีเหลือง สีครามหรือสีน้ำเงิน สีเขียว

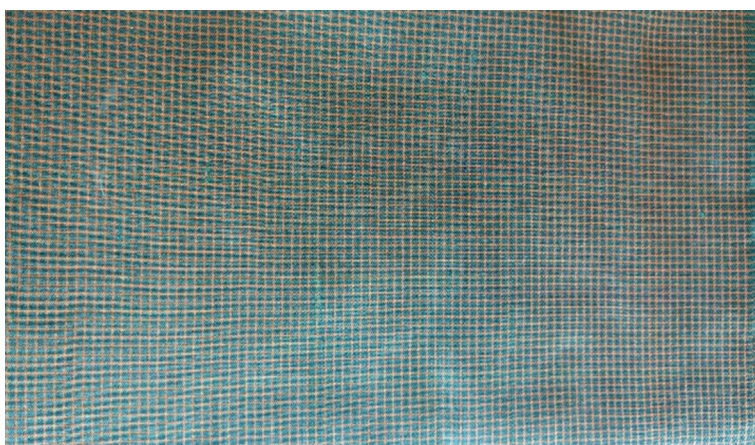
และสีดำ เป็นต้น ส่วนเส้นยืนสามารถใช้ไหม 2 สี คือ สีดำและสีแดง การทอจะทำให้เกิดรูปแบบที่แตกต่าง เช่น โอลบรรัตต โอลปะนะ โอลเกียรติ เป็นต้น

ภาพที่ 3 ลายอัมปรม

ที่มา: รมาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 3 ลายอัมปรมเป็นลายตารางที่มีลายขีดสีขาวลอยเด่นบนผ้า เรียกว่า “จองกรา” ซึ่งเกิดจากการมัดหมี่แบบสองทางและมัดย้อมสีทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน ส่วนลายขีดสีขาวที่เส้นยืนและเส้นพุ่งตัดกันเหมือนเครื่องหมายบวกหรือกากบาท เรียกว่า “กราประ” เส้นพุ่งสีให้ได้สีที่ต้องการ คือ สีแดงครั้ง สีดำ สีแสด สีเหลือง สีเขียว สีขาว เป็นต้น

ภาพที่ 4 ลายสมอ หรือสมมอ หรือชมอ

ที่มา: รมาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 4 ลายสมอ หรือสมมอ หรือชมอ เป็นลายตารางขนาดเล็กที่มีสีเขียวปรากฏอยู่ข้างใน และเรียงสลับกันระหว่างเส้นยืนสีเหลือง สีเขียว และเส้นพุ่งสีเหลือง ซึ่งเกิดจากการมัดหมี่แบบสองทางและมัดย้อมสีทั้งเส้น

พุ่งและเส้นยืนให้ได้สีที่ต้องการ คือ สีเขียว สีเหลือง สีดำ เป็นต้น การทอเส้นยืนจะออกแบบริ้วผ้าด้วยเส้นไหมสีแดง จากนั้นจะเป็นสีเหลือง สีดำ และสีเขียว ส่วนเส้นพุ่งจะทอเรียงสีเหลือง สีดำ และสีเขียว

ภาพที่ 5 ลายอันลุยซิม หรืออันลูนซิม หรืออันลูนซิม
ที่มา: รณาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 5 ลายอันลุยซิม หรืออันลูนซิม หรืออันลูนซิม เป็นลายที่มีการนำไหม 2 สี มาควบตีเกลียว เป็นเส้นเดียวแล้วนำมาทอสลับกับสีพื้น เส้นยืนจะใช้สีเขียวนิ่มเป็นสีดำ หรือสีอื่นแล้วแต่ช่างทอ ส่วนเส้นพุ่งจะมีไหมควบ 2 สี เช่น สีแดงควบสีเหลือง สีเหลืองควบสีเขียว สีขาวควบสีแดง เป็นต้น

ภาพที่ 6 ลายละเบิก
ที่มา: รณาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 6 ลายละเบิก เป็นลายที่ไม่มีการมัดหมี่ แต่เกิดจากการยกขึ้นยกลง เหยียบขึ้นเหยียบลง ในระหว่างการทอ เส้นยืนและเส้นพุ่งจะมีสีเดียวกัน นิยม สีม่วง สีส้ม สีเขียว สีเหลือง สีแดง และสีขาว และมีการย้อมสีจากสีเคมีเพื่อให้สีมีความสดมากกว่าสีธรรมชาติ

ภาพที่ 7 ลายสาคุ

ที่มา: รณาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 7 ลายสาคุ เป็นลายตารางสีเหลี่ยมจัตุรัสเล็ก ๆ ที่เรียงอยู่เป็นคู่ ๆ นิยมใช้ไหมสีและจำนวนเส้นไหมเท่ากัน สีที่นิยม คือ สีแสด สีส้ม สีแดง สีเหลือง สีเขียว เป็นต้น การทอเส้นพุ่งจำนวนครั้งจะเท่ากันกับการการออกแบบเส้นยืนเพื่อให้เกิดรูปสีเหลี่ยมจัตุรัส

ภาพที่ 8 ลายทางกระรอก หรือลายกะเนียว

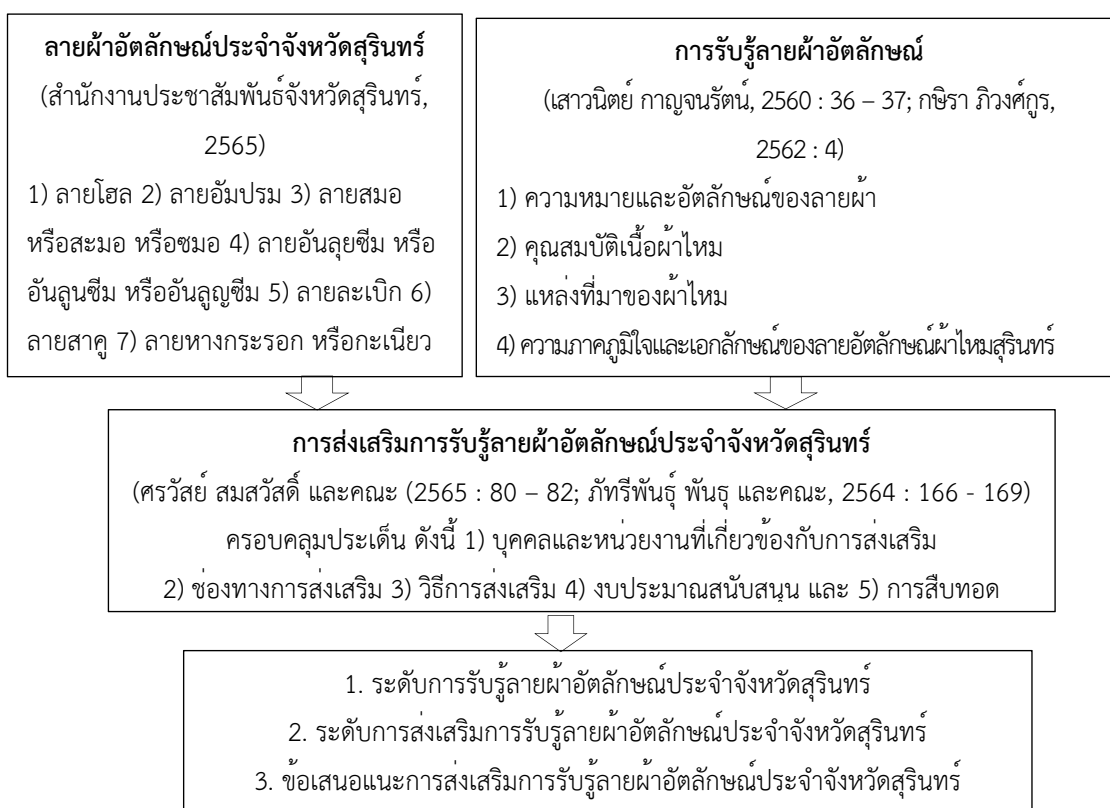
ที่มา: รณาวรรณ สุขแสง และ นาทยา โสนทอง (2566)

จากภาพที่ 8 ลายทางกระรอก หรือลายกะเนียว เป็นลายที่มีการนำไหม 2 สี มาควตติเกลียวเป็นเส้นเดียวแล้วนำมาทอเรียงไปเต็มผืน เส้นยืนจะใช้สีเดียวนิยมเป็นสีดำ หรือสีอื่นแล้วแต่ช่างทอ ส่วนเส้นพุ่งจะมีไหมควบ 2 สี เช่น สีแดงควบสีเหลือง สีเหลืองควบสีเขียว สีขาวควบสีแดง เป็นต้น

โดยในงานวิจัยนี้จึงกำหนดประเด็นของการศึกษาการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ ประกอบด้วย ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้า คุณสมบัติเนื้อผ้าไหม แหล่งที่มาของผ้าไหม ความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ (เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์, 2560 : 36 – 37; กชिरา ถิวงค์กูร, 2562 : 4)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นกระบวนการสำรวจเกี่ยวกับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) ลายโฮล 2) ลายอัมปรม 3) ลายสมอ หรือสะมอ หรือขมอ 4) ลายอันลุ่มซิม หรืออันลุนซิม หรืออันลุมซิม 5) ลายละเบ็ก 6) ลายสาคุ และ 7) ลายทางกระรอก หรือกะเนียว โดยศึกษาองค์ประกอบของการรับรู้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้า 2) คุณสมบัติเนื้อผ้าไหม 3) แหล่งที่มาของผ้าไหม และ 4) ความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม 2) ช่องทางการส่งเสริม 3) วิธีการส่งเสริม 4) งบประมาณสนับสนุน และ 5) การสืบทอด นอกจากนี้ยังรวมไปถึงความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ สามารถแสดงกรอบวิจัย ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจเกี่ยวกับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยมีวิธีดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ โดยในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดสุรินทร์มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,372,910 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน ใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรของทาร์ยามานัน ได้ประมาณ 399.8835 คิดเป็น 400 คน (กัญญ์สิริ จันทรเจริญ, 2554 : 93) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างจากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ภูมิปัญญา ลวดลายผ้า การส่งเสริมการรับรู้ ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ สำหรับการหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) จำนวน 3 คน โดยทุกข้อได้ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 0.67 – 1.00 เมื่อแก้ไขแบบสอบถามแล้วได้สร้างเป็นแบบสอบถามออนไลน์ และนำทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Tryout) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.968 ผลการหาค่าความเชื่อมั่นรายด้าน พบว่า ด้านความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้า ค่าเชื่อมั่น 0.980 ด้านคุณสมบัติเนื้อผ้าไหม ค่าเชื่อมั่น 0.965 ด้านแหล่งที่มาของผ้าไหม ค่าเชื่อมั่น 0.943 ด้านความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ ค่าเชื่อมั่น 0.973 และด้านการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ค่าเชื่อมั่น 0.845

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ได้ขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ประสงค์จะตอบแบบสอบถามออนไลน์ โดยในแบบสอบถามไม่ได้ขอข้อมูลที่จะสามารถระบุได้ถึงกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจน สำหรับระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน – 13 กรกฎาคม 2566 จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการศึกษาภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามเท่านั้น ไม่ได้ระบุถึงผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรงว่าเป็นผู้ใด ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 ส่วนมากมีอายุ 15 - 20 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 ส่วนมากเป็นนักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และส่วนมากอาศัยอยู่อำเภอสังขะ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00

ผลการศึกษาระดับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของคนในสุรินทร์

การรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของคนในสุรินทร์ โดยแปลผลค่าเฉลี่ยด้วยวิธีของลิเกิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 103) ดังนี้ 4.51 – 5.00 คือ ระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 คือ ระดับมาก 2.51 – 3.50 คือ ระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 คือ ระดับน้อย และ 1.00 – 1.50 คือ ระดับน้อยที่สุด ซึ่งผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของคนในสุรินทร์

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้า			
1. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าโฮล	3.09	1.30	ปานกลาง
2. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าอัมปรม/ อันปรม	2.89	1.29	ปานกลาง
3. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าสมอ/ ผ้าสะมอ/ ซมอ	2.79	1.25	ปานกลาง
4. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าอันลุยชิม/ อันลูนชิม/ อันลูนชิม	2.77	1.25	ปานกลาง
5. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าละเบิก	2.75	1.25	ปานกลาง
6. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าสาकु	2.98	1.30	ปานกลาง
7. ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าหางกระรอก/ ผ้ากะเนียว	2.85	1.27	ปานกลาง
รวมรายด้าน	2.88	1.20	ปานกลาง
ด้านคุณสมบัติเนื้อผ้าไหม			
8. ลักษณะและความละเอียดของเนื้อผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์	3.77	0.98	มาก
9. สีเส้นของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์	3.76	0.96	มาก
10. ความสบายในการสวมใส่ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์	3.76	0.95	มาก
11. ความแวววาวของเส้นผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์	3.78	0.98	มาก
12. ความทนทานของผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์	3.83	0.97	มาก
รวมรายด้าน	3.78	0.91	มาก
ด้านแหล่งที่มาของผ้าไหม			
13. การรับรู้ข้อมูลแหล่งทอผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์	3.71	0.93	มาก
14. การรับรู้ข้อมูลแหล่งผลิตเส้นไหมในจังหวัดสุรินทร์	3.64	0.92	มาก
15. การรับรู้ข้อมูลสีที่นำมาย้อมเส้นไหมในจังหวัดสุรินทร์	3.46	0.94	ปานกลาง
16. การรับรู้ข้อมูลแหล่งจำหน่ายผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์	3.73	0.91	มาก
17. การรับรู้แหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์	3.67	0.91	มาก
รวมรายด้าน	3.64	0.83	มาก
ด้านความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์			
18. ความภาคภูมิใจในลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์	4.26	0.82	มาก
19. ความโดดเด่นและมีชื่อเสียงระดับชาติและนานาชาติ	4.23	0.83	มาก
20. ลูกหลานเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นชุมชน	4.20	0.85	มาก
21. ความเป็นเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์สามารถยกระดับมูลค่าเศรษฐกิจได้	4.23	0.82	มาก
22. ความจำเป็นของการสืบทอดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์	4.26	0.82	มาก
รวมรายด้าน	4.24	0.79	มาก
โดยรวม	3.37	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาระดับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของคนในสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ ด้านความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ ค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D. = 0.79) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น คือ ด้านความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้า ค่าเฉลี่ย 2.88 (S.D. = 1.20) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น คือ ความภาคภูมิใจในลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ และความจำเป็นของการสืบทอดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ ค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D. = 0.82) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ ความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าไหมผ้าทางกระรอก/ ผักกะเนียว ค่าเฉลี่ย 2.85 (S.D. = 1.27)

ผลการศึกษาระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของประชาชนจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของประชาชนจังหวัดสุรินทร์

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ข้อมูลลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.36	0.97	ปานกลาง
2. ความถี่การส่งเสริมพัฒนาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	3.31	0.95	ปานกลาง
3. ช่องทางการรับข้อมูลลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ที่หลากหลาย	3.41	0.97	ปานกลาง
4. การเข้าถึงแหล่งจำหน่ายสินค้าผ้าไหมลายอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ที่หลากหลาย	3.47	0.96	ปานกลาง
5. การเข้าร่วมอบรมหรือพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หรือจัดจำหน่ายผ้าไหมลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.28	0.95	ปานกลาง
6. การเข้าร่วมอบรมหรือพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ หรือสืบสานลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.23	0.98	ปานกลาง
7. มีกิจกรรมที่หลากหลายที่จะสามารถสวมใส่ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.39	0.99	ปานกลาง
8. มีแหล่งผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการสวมใส่ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.42	0.94	ปานกลาง
9. มีงบประมาณเพียงพอในการซื้อผ้าไหมลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.14	0.99	ปานกลาง
10. ความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลของท่านเกี่ยวกับลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์	3.22	1.00	ปานกลาง
โดยรวม	3.32	0.85	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของประชาชน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32, S.D. = 0.85) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์รายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ผลการสอบถามความคิดเห็นด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำ จังหวัดสุรินทร์

สามารถสรุปผล ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) **บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม** ได้แก่ ควรหาแนวทางให้ผ้าไหมสุรินทร์มีราคา ที่ถูกและประชาชนทั่วไปสามารถซื้อเพื่อสวมใส่ได้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องผ้าไหม ความเป็นมา ความหมายของลวดลายแต่ละลาย และการเก็บรักษาให้ครบถ้วน

2) **ช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูล** ได้แก่ ควรเพิ่มช่องทางในการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ ประจำจังหวัดสุรินทร์ของประชาชนจังหวัดสุรินทร์ให้มากขึ้น ควรส่งเสริมช่องทางการขายของผู้ผลิตมากขึ้น ควร ประชาสัมพันธ์สถานที่/ ร้านตัดเย็บผ้าไหมที่ช่างฝีมือดีและราคาไม่แพง ควรอนุรักษ์ สืบสานและเผยแพร่ข้อมูลความรู้ และส่งเสริมการผลิตให้เป็นระดับสากล และในงานช้างประจำปีควรมีการแสดงขั้นตอนในการทำผ้าไหมที่น่าสนใจและ ดึงดูดชาวต่างชาติให้มากขึ้น

3) **วิธีการส่งเสริม** ได้แก่ ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่จะต้องสวมใส่ผ้าลายอัตลักษณ์ประจำจังหวัด สุรินทร์อย่างต่อเนื่อง ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอธิบายความหมายของผ้าลายอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ควร มีการส่งเสริมด้านแฟชั่นเพื่อนำผ้ามาตัดเย็บให้ทันสมัยและสวมใส่ได้ทุกวัย ควรพัฒนาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำ จังหวัดสุรินทร์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ควรรณรงค์ให้มีการสวมใส่ผ้าไหมในช่วงวันสำคัญหรือโอกาสสำคัญมากขึ้นเพื่อเป็น การประชาสัมพันธ์ และควรผลิตลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ที่เป็นมาตรฐานและมีการสืบสานไปทุกท้องถิ่น ชุมชนในจังหวัดสุรินทร์

4) **งบประมาณสนับสนุน** ได้แก่ ผ้าไหมสุรินทร์เป็นที่น่าภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น แต่ด้วยราคา ผ้าและราคาตัดเย็บค่อนข้างสูง อาจทำให้ประชาชนเข้าไม่ถึงการซื้อสินค้าของท้องถิ่นเท่าที่ควร และควรจัดสถานที่/ ห้องนิทรรศการ/ แหล่งเรียนรู้ สำหรับจัดแสดงลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์

5) **การสืบทอด** ได้แก่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ควรหันมาอนุรักษ์ สืบสาน รักษา ต่อยอด เรียนรู้ลายผ้า ไหมให้มากขึ้น ควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไหม หรือผู้ผลิตผ้าไหม มาให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับเรื่องราวของผ้าไหม สุรินทร์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสานต่อไป และควรส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์และ ควรบรรจุเข้าไปในหลักสูตรท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ มีผลการวิจัยสรุปดังนี้กลุ่มตัวอย่าง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 ส่วนมากมีอายุ 15 - 20 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 ส่วนมากเป็นนักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และส่วนมากอาศัยอยู่อำเภอสังขะ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ผลการศึกษาระดับ การรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของคนในสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37, S.D. = 0.72) แสดงว่าคนในสุรินทร์อาจเคยมีประสบการณ์เคยเห็น เคยได้ยิน หรือเคยสวมใส่บ้างกับผ้าไหมที่เป็นลายผ้า

อัตลักษณ์ประจำจังหวัด ผลการศึกษาระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ของประชาชน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32, S.D. = 0.85) แสดงว่าคนในสุรินทร์อาจเคยมีประสบการณ์เคยเห็นหรือได้ยินข่าวประชาสัมพันธ์จากเว็บไซต์ หรือจากหน่วยงานที่สังกัดโดยการรณรงค์ให้สวมใส่บ้าง หรืออาจจะไม่สม่ำเสมอ หรือบางคนอาจไม่เคยได้รับการส่งเสริมเลย สำหรับแนวทางการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูล วิธีการส่งเสริม งบประมาณสนับสนุน และการสืบทอด

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากคนในสุรินทร์อาจเคยมีประสบการณ์เคยเห็น เคยได้ยิน หรือเคยสวมใส่บ้าง ซึ่งคนที่เคยมีประสบการณ์เคยเห็นหรือเคยได้ยินอาจจะรับรู้เฉพาะชื่อลายและรับรู้ว่าลายผ้าสวยหรือไม่สวย เป็นผ้าไหม หรือไม่ใช่ผ้าไหม ทำให้ไม่จำเป็นต้องเปิดรับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผ้าไหมมาก ในขณะที่ผู้ชาย ผู้ประกอบการ หรือช่างทอ จำเป็นต้องรับรู้ในรายละเอียดของลวดลาย ที่มาของลาย วิธีการทอ เพราะเป็นความจำเป็นในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชาภัทร เวียงแสง (2559 : 139 - 140) กล่าวว่า สาเหตุที่ผู้บริโภคซื้อส่วนใหญ่เป็นซื้อเพราะต้องการใส่ผ้าไหมใส่ทำงาน หรือเพราะเป็นของฝากในโอกาสต่าง ๆ ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะพิจารณาจากลวดลายผ้า หรือคุณภาพการทอ เนื้อผ้า หรือโทนสีที่ชื่นชอบ รวมไปถึงราคาที่สามารถซื้อได้ก็ตาม

จากผลการศึกษาระดับการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ระดับโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องด้วยคนในสุรินทร์อาจเคยมีประสบการณ์เคยเห็นหรือได้ยินข่าวประชาสัมพันธ์จากเว็บไซต์เกี่ยวกับการประกาศลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2565 นั้น มีช่องทางในการสื่อสารไปยังคนสุรินทร์ผ่านทางหน่วยงานราชการ และอินเทอร์เน็ตโดยเว็บไซต์เท่านั้น ในขณะที่สื่อสังคมอื่น ๆ ยังขาดการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนส่วนใหญ่ที่กำลังนิยมใช้งานสื่อสังคมไม่ได้ข้อมูลข่าวสารเท่าที่ควร หรือในบางหน่วยงานที่มีการรณรงค์ให้สวมใส่ผ้าไหมลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ดังงานวิจัยของ ภจิวิวัฒน์ บุรณ์เจริญ และคณะ (2566 : 41 - 42) ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ได้รณรงค์ให้สวมใส่ผ้าไหม ซึ่งเป็นการสืบสาน ส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยจังหวัดสุรินทร์ หรือบางคนอาจไม่เคยได้รับการส่งเสริมเลย ซึ่งการส่งเสริมสามารถแบ่งออกเป็นฝ่ายชาย ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าไปส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ก่อน จากนั้นหาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนต่อไป ดังงานวิจัยของ อัญชลี จันทาโก และคณะ (2556 : 185) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาของการส่งเสริมการสร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรีโดยพบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดคนทอผ้า ขาดการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ ขาดการสร้างเครือข่าย และนโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐที่ชัดเจน

สำหรับแนวทางการส่งเสริมการรับรู้ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ พบว่า บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูล วิธีการส่งเสริม งบประมาณสนับสนุน และการสืบทอด เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรับรู้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายและภารกิจขององค์กร โดยเฉพาะหน่วยงานระดับจังหวัดที่กำหนดนโยบายจะทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างของการขับเคลื่อนได้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง หรือพัฒนาช่างศิลป์ ผู้ชาย ผู้ประกอบการ หรือผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี จันทาโก และคณะ (2556 : 190) ได้ศึกษาการจัดการความรู้เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรี โดยพบแนวทางการสร้างคุณค่าของผ้าจกราชบุรี ดังนี้ การสร้าง

เครือข่ายเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่า การส่งเสริมพัฒนาช่างทอผ้า การสร้างชุมชนต้นแบบในการอนุรักษ์และสืบสานการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีมาตรฐาน การยกระดับคุณค่าทางสังคม การสร้างหลักสูตรถ่ายทอดองค์ความรู้ การรณรงค์ให้สวมใส่ผ้าในวันสำคัญต่าง ๆ และรวมไปถึงการจัดกิจกรรมให้แพร่หลายอย่างต่อเนื่อง สำหรับในการสืบทอดส่งเสริมทั้งช่างศิลป์ ผู้ประกอบการ เยาวชน ให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน รักษา ต่อยอด เรียนรู้ลายผ้าไหมให้มากขึ้น มีการบูรณาการกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการสืบทอดที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์ (2560 : 35 - 37) ที่ได้พัฒนาและออกแบบลวดลายผ้าที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมทางความเชื่อเพื่อสร้างสินค้าที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน และได้ศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภคว่ารับรู้คุณค่าของลวดลายตามที่ได้ออกแบบและพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารินทร์ คำพันธ์ และ สุจิตรา เปลี่ยนนุ่ง (2565 : 65) ได้ศึกษาการสื่อสารอัตลักษณ์สินค้ากระเป๋าทอของกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ โดยหากผู้ประกอบการมีองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ชุมชน กระบวนการผลิต ได้อย่างดีแล้ว จะสามารถสื่อสารให้เกิดการรับรู้สินค้าได้โดยง่าย นอกจากนี้ทุนทางวัฒนธรรมยังนำสู่การออกแบบลวดลายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สมัครสมาน (2565 : 45) ได้กล่าวถึงการออกแบบลายผ้าไหมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาทอผ้าหลังปราสาทบ้านปราสาท หรือปราสาทพระแง หรือปราสาทศีร์ษะภูมิ ในจังหวัดสุรินทร์ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัคราพร สุขทอง และคณะ (2566 : 153 - 157) ได้สร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำทอผ้าไหมเมืองสุรินทร์” บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นการสืบทอดในรูปแบบของศิลปะการแสดงที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจ เห็นว่าประเด็นของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูล วิธีการส่งเสริม งบประมาณสนับสนุน และการสืบทอดมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ลายผ้า อัตลักษณ์อันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

- 1) สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสำหรับเยาวชนและผู้สนใจทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและอัตลักษณ์ของลายผ้าประจำจังหวัดสุรินทร์ โดยทำการเผยแพร่ทั้งในสถานศึกษาและผ่านอินเทอร์เน็ตให้เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา
- 2) จังหวัดสุรินทร์ควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าไหม รวมไปถึงการพัฒนาแหล่งการผลิตที่มีคุณภาพ จัดทำฐานข้อมูลช่างศิลป์และภูมิปัญญาท้องถิ่น และรวมไปถึงการส่งเสริมการขายให้กับผู้ขายผู้ประกอบการ ซึ่งอาจจะเป็นช่างทอขายเอง หรือเยาวชนลูกหลานช่วยขาย โดยประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมการขายได้
- 3) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดสุรินทร์ควรสนับสนุนให้มีการสวมใส่ลายผ้าประจำจังหวัดสุรินทร์ทั้งเพื่อสร้างความภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ของลายอัตลักษณ์ผ้าไหมสุรินทร์ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่าคนในจังหวัดสุรินทร์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก ลวดลายผ้าของจังหวัดสุรินทร์มีมากมายและหลากหลายรูปแบบตามที่ได้เรียกกันว่า ผ้าไหมสุรินทร์ร้อยสีพันลาย ทำให้คนในจังหวัดสุรินทร์ยังขาดประสบการณ์เดิมที่จะสร้างให้เกิดการแปลความหมาย และเกิดการรับรู้ต่อไป ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงควรพัฒนา

สื่อดิจิทัลที่เหมาะสมเกี่ยวกับลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์ ให้สื่อดิจิทัลนี้เป็นแหล่งเรียนรู้แบบออนไลน์ที่ผู้คนในจังหวัดสุรินทร์สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนจากโครงการหมู่บ้านราชภัฏชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีงบประมาณ 2566

เอกสารอ้างอิง

- กษิรา ภิวงศ์กูร. (2562). ภูมิปัญญาชนเผ่า หมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร สู่ออกแบบผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม. ดุษฎีนิพนธ์. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัญญ์สิริ จันทรเจริญ. (2554). การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566, จาก https://www.ict.up.ac.th/surinthips/ResearchMethodology_2554/เอกสารเพิ่มเติม/การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.PDF.
- เครือจิต ศรีบุญนาถ, ปิ่นเพชร ชูทรงเดช, วารุณี สุวรรณานนท์. (2540). ชัมปัดโซ่ : ผ้านุ่งไหมชาวไทยเขมรสุรินทร์. รายงานการวิจัย. สุรินทร์ : สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- ณดา สวัสดิ์. (2561). การศึกษาและพัฒนาลายผ้าทอเพื่อสร้างสรรค์อัตลักษณ์ใหม่ผ้าไหมไทย. ปริญญานิพนธ์. ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัชชาภัทร เวียงแสง. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. วารสารวิชาการธรรมศาสตร์, 16(3), 133 - 142.
- ดารินทร์ คำพันธ์ และ สุจิตรา เปลี่ยนรุ่ง. (2565). การสื่อสารอัตลักษณ์สินค้ากระเป๋าทอของกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 16(1), 44 - 68.
- ประยูรศรี บุตรแสนคม. (2561). การคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าในสมการถดถอยพหุคูณ. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1), 43 - 60.
- ภจิวัฒน์ บุรณ์เจริญ, ชลธิชา แก้ววัน, วิจิตรา โพธิสาร, สุรางคนา ถือคุณ, อริญา เสพสุข. (2566). อิทธิพลส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อแรงจูงใจสวมใส่ผ้าไทยของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดสุรินทร์. Asian Journal of Traditional and Innovative Arts and Textiles, 2(2), 40 - 54.
- ภัทรพัณณ์ พันธ์, วรัญญา พรหมสาขา ณ สกลนคร, พิมพ์พิย พิมพ์สุทธิ. (2564). การส่งเสริมเอกลักษณ์ลวดลายผ้าเขียนเทียนขาวมั่งสู่การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. วารสารนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 5(1), 147 - 172.
- รณาวรรณ สุขแสง และ นาดยา โสนทอง. (2566). สรุปรายชื่อ 10 ลายผ้าโบราณ จังหวัดสุรินทร์ ในโครงการหมู่บ้านราชภัฏชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีงบประมาณ 2566. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ศรวิสัย สมสวัสดิ์, จิรนนท์ บุพพันหมั้ย, ญัฐพงษ์ ศรีใจวงศ์. (2565). การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายลายงาช้างม่อน อ.แม่ทะ จ.ลำปาง. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(4), 73 - 84.

- สมบัติ สมัครสมาน. (2565). ศาสตร์ศิลป์เพื่อการออกแบบลวดลายสีเส้นผ้าไหมมัดหมี่ปุมโบราณและปิตานผสานการ
ย้อมโอบสีทกสีตามธรรมเนียมปฏิบัติภูมิปัญญาชนชาวเขมรโบราณ. **วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล**,
11(2), 35 - 48.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์. (2565). **ประกาศลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดสุรินทร์** [ออนไลน์].
ค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566, จาก <https://surin.prd.go.th/th/content/page/index/id/75885>.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. (2565). **ผ้าไทยลายอัตลักษณ์จังหวัดสุรินทร์ ภูษาศิลป์ จากท้องถิ่นสู่สากล**
[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://anyflip.com/wgjii/zaxz>.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). **สถิติจำนวนประชากรและบ้าน** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 เมษายน
2566, จาก [https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate3/Area/
statpop?yymm=65&ccDesc=จังหวัดสุรินทร์&topic=statpop&ccNo=32](https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate3/Area/statpop?yymm=65&ccDesc=จังหวัดสุรินทร์&topic=statpop&ccNo=32).
- เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์. (2560). การรับรู้คุณค่าและความคาดหวังของบุคคลต่างประสบการณ์ที่มีต่อลวดลายผ้ามัด
ย้อมเชิงวัฒนธรรม. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**, 37(2), 31 - 50.
- อัครพร สุขทอง, อัจฉรา สุทธิสนธิ์, กฤติกา ธรรมวิเศษ, ยุวดี พลศรี, จานงค์ จันทร์เขียว, สุภาวดี หลวงกลาง, สุดใจ
สะอาดยิ่ง. (2566). การศึกษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นเมือง สู่การสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำทอ
ผ้าไหมเมืองสุรินทร์” บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**, 25(1), 145 - 162.
- อัญชลี จันทาโก, เสรี เพิ่มชาติ, วราภรณ์ ลิ้มเปรมวัฒนา, พุกษ์ จิรสัตยาภรณ์. (2556). การจัดการความรู้เพื่อ
สร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรี. **วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต**, 1(3), 183 - 194.

บุคลากรกรม

- เกษรา นุชาญรัมย์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). รณาวรรณ สุขแสง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านสวาย ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์ 32000. สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤศจิกายน 2566.
- ประไพ สุขศรี (ผู้ให้สัมภาษณ์). รณาวรรณ สุขแสง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านสวาย ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัด
สุรินทร์ 32000. สัมภาษณ์วันที่ 22 พฤศจิกายน 2566.
- นงเยาว์ ทรงวิชา (ผู้ให้สัมภาษณ์). รณาวรรณ สุขแสง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสิน
รินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000. สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2566.